

A lista: U pretpatu... A lista: U pretpatu...

HRVATSKI LIST

HRVATSKI LIST... u nakladnoj... KRMOTIĆ u Puli...

Izlazi svaki dan u 5 sati ujutro.

odina IV.

U Puli, četvrtak 26. rujna 1918.

Broj 1154

Još o bosanskom pitanju.

Sve se nemačke novine bave s bosanskim, a... Sve se nemačke novine bave s bosanskim, a...

Alli stvar nije bila tako jednostavna. Pasivnost... Alli stvar nije bila tako jednostavna. Pasivnost...

RATNI IZVEŠTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 25. (D. u.) Službeno se javlja: Na... Beč, 25. (D. u.) Službeno se javlja: Na...

srtajem pardubličkih draguna. — Poglavica generalnog stožera.

Nemački.

Berlin, 25. (D. u.) Iz velikog se glavno... Berlin, 25. (D. u.) Iz velikog se glavno...

Rat.

Na zapadnoj fronti došlo je samo do manjih... Na zapadnoj fronti došlo je samo do manjih...

Francuski izveštaj od 23. rujna posle podne... Francuski izveštaj od 23. rujna posle podne...

Engleski izveštaj iz Soluna od 23. rujna: Usled... Engleski izveštaj iz Soluna od 23. rujna: Usled...

Engleski izveštaj od 23. rujna u večer: Uspešim... Engleski izveštaj od 23. rujna u večer: Uspešim...

Engleski izveštaj iz Soluna: Srbi su prekoračili... Engleski izveštaj iz Soluna: Srbi su prekoračili...

samo još cesta. Srpske prednje straže... samo još cesta. Srpske prednje straže...

Engleski izveštaj od solunske fronte od 24. rujna... Engleski izveštaj od solunske fronte od 24. rujna...

Srpski izveštaj od 23. rujna: Srbi nastavljaju... Srpski izveštaj od 23. rujna: Srbi nastavljaju...

Izveštaj istočne armije od 22. rujna: U... Izveštaj istočne armije od 22. rujna: U...

Izveštaj istočne armije od 23. rujna: Uspesi... Izveštaj istočne armije od 23. rujna: Uspesi...

* U nemačkom glavnom odelu obrazložili su... * U nemačkom glavnom odelu obrazložili su...

se moralo već pre i posve drukčeg govornij. Maljušno popuštanje ne može u teškoj da ba pomoći. Mora se desiti nešto velikoga. Ako nije vlada u stanju da to provede, ako nije dovoljno jaka, moramo joj navestiti rat. — Posle Scheidemann izjavaše se još nekoji govornici za potrebu jake unutarnje fronte.

* **Evakuacija Alzacija i Lorene.** Iz Berlina se službeno javlja: U domovini kolaju zadnjih dana glasine, koje se bave ispražnjenjem Alzacija-Lorene. K tome se saopćuje, da je samo dalekosežno puštanje na Metz i druge gradove, što se javilo već pre nekoliko dana, dalo povoda, da se poduzmu pripreme za zaštitu života i pokretnog imetka stanovnika, e bi se ta mesta mogla strelovito ispražniti, koja leže u dosęgu palje dalekosežnih neprijateljskih topova. Te pripreme bile su započete i prema planu, sa svim obzirima, koji se dadu sediniti s vojničkim potrebama izvršene i biće kasnije provedene.

„Rešavanje“ jugoslavenskog pitanja.

Beč, 25. (D. u.) „Politische Rundschau“ javlja: U jučerašnjim bečkim jutarnjim listovima saopćene informacije o većanjima o rešenju jugoslavenskog pitanja, pre svega o budućem državopravnom preuredjenju Bosne i Hercegovine trebaju se još opuniti, da se stanovite važne točke postavi u pravo svetlo. Pre svega budi ustanovljeno, da je ministarstvo izvanjskih posala išlo samo za tim, da informuje štampu. Poticaj za dotičnu izjavu počivao je isključivo u činjenici, da je štampa neprijateljskog indozemstva s veoma prozračnim tendencijama raširivala vest, da će Bosna i Hercegovina isčeznuti u kraljevini Ugarskoj, t. j. da će izgubiti svoju nacionalnu i političku samostalnost. Zato se čini i u našem političkom interesu nužnim, nastupiti protiv krivoj glasini, da se prema prisajedinjenju Bosne i Hercegovine Ugarskoj. U nekom prikazu zastupa se sledeći nazor: Budući da autonomija Bosne i Hercegovine ide u nekojim točkama dalje, nego li Hrvatske i Slavonije, bila bi i autonomna prava Hrvatske dolično proširena. To pitanje nije aktuelno. Ima se samo naznačiti, da Hrvatska stoji u drugom državopravnom odnošaju prema Ugarskoj, nego li bi imala Bosna. Kako će to jednoč biti uređeno, ne bi možda moglo dovesti do proširenja autonomije u Hrvatskoj, pitanje je to budućnosti, koja trenutno stoji izvana diskutije. Napokon budi naglasom istaknuto, da sadašnji pregovori nisu dosad doveli ni do kakve odluke, već se nalaze u stadiju, gde su svi merodavni činitelji u stanju da zastupaju svoje stanovite s izgledom na uspeh.

Iz slavnoskog sveta.

Iz Slovenije. Slovenski listovi pozivlju na čuvanje slovenske zemlje pred grabožljivim tuđincem. Koruski Nemci monopolizovali su svoje javno gospodarstvo u zemlji; sve akcije nose na-

gov Koruski, na prema svom delovanju, moglo bi se, kako veli Koruski „Mir“, nazvati „Svenemački“. Gospodarskom politikom hoće da unište slovenskog kmeta u Koruskoj. Za rata ustanovili su „Kärntner Bank“, koja nastoji da dopremi sav seljački kapital u nemačke ruke. Sem toga osnovali su „Nemci“ društvo „Kärntner Bodenvermittlung“, čija je prava zadaća, uređivati prodaju i kupnju zemljišta u Koruskoj take, da će dolaziti slovenski posedi u nemačke ruke. Ta Koruska ili bolje svenemačka posredovaonica nije ništa drugo do li od vlade koncesionovana „Südmarka“ u zemaljskoj odori. — „Mir“ pozivlje koruske Slovence, da sve pozive te koruske „Südmarka“ pobacaju u vatru. Pododbor „Narodnog veća“, koji će se doskora ustanoviti za Korusku, baviće se potanje tom stvari. Slovenske posujilnice moraje u toj stvari uvek paziti, da zaštite imetak slovenskog kmeta. No i taj će nemački napadaj biti odbijen. Dugo, piše „Mir“, čvrsto se nadamo, tako i tako ne će boj trajati, jer će ga dovršiti Jugoslavija!

Jugoslavenski pokret u Holandiji. „Slovenski Narod“ donosi: „N. Rotterdamski Courant“ piše 13. rujna: Opći i čim dalje silniji pokret između Jugoslavena u antantnim i neutralnim zemljama Evrope i Amerike našao je odziva takodjer u Holandiji, gde se osnovalo društvo, koje se oslanja o ovim načelima: Jugoslaveni (holandaki Zvid-Slaven) su pod imenima Srbi, Slovenci i Hrvati (Serviers, Sloven en Kroaten) uistinu jedan jedini narod s jednim jednim jezikom, koje je vezala jedna te ista istorija u srednjem veku. Broje 10 do 12 milijuna ljudi te prebivaju u kompaktnoj masi u kraljevini Srbiji, Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini, u Banatu, Bački, Banovini (Banania?) Slavoniji, Hrvatskoj, Koruskoj, Stajerskoj, Kranjskoj, te delu Gorice i Trata. Mnogobrojni begunci iz spomenutih pokrajina Austro-Ugarske osnovali su s drugim Jugoslavenima iz Srbije i drugih jugoslavenskih krajeva društva, koja deluju za postignuće nezavisne jugoslavenske države, koja bi obuhvaćala područje, gde bivaju Srbi, Slovenci i Hrvati. Tako su se takodjer u Holandiji, sastali prošle nedelje zastupnici u Haagu. (Tu su naime mnogobrojni rudokopi u Limburgiji itd.) Osnovali su društvo, koje se prijavilo ka krfskom programu te proglosilo, da će sudelovati za oslobodjenje jugoslavenskog naroda.

Tajna bežična postaja kod Praga. Nemci su opet pronašli izdajstvo Čeha. Vele naime, da se negde u okolici Praga nalazi tajna bežična postaja, koja deluje samo noću, dok je kroz dan sakrivena. Tvrdi se, da su pronašle oblasti da bežični valovi dolaze u smeru iz Ričana, gde je bežična postaja najbrže sakrivena u nekoj vili. Radl se najbrže za prenosnu postaju, usled čega biće teško je naći.

U kraćem putovnice Machar i Kvapilu. Javlja iz Praga: Književnik Machar i nadredatnik češkog narodnoga divadla roslav Kvapil hteli su da kao zastupnici češkog narodnoga divadla putuju u Ljubljana, da pri otvorenju tamošnjega slovenskoga kazališta. Onadle su hteli, da posete takodjer Zagreb. Puška je redarstvo međujim uskratilo Machar i Kvapilu putovnice za putovanje u Hrvatsku. U luci nisu navedeni nikakovi uzroci. Kao što je poznato, nedavno su oblasti prognale Kvapila i Reke.

Domace vesti.

Našim čitateljima. Našim čitateljima može saopćiti, da su narodni ljudi osigurali opstanak šemu listu, koji će i nadalje izlaziti. Točnija obaveštenja podaćemo u narednom našem broju.

Upisivanje u hrvatsku pučku školu. Pull u ulici Cenide jeste cele ove sedmice dne 23. do 28. rujna svaki dan od 9—12 sati i od 4—6 posle podne. Za sada će škola biti otvorena u Sijani. Roditelji imaju dopratiti decu i doneći s sobom potvrdu župnog ureda o danu rođenja djeteta, uvedozbu cepljenja i zadnju školsku svjedozbu. — U ulici Cenide otvoriće se i zabaviteljsko učilište u koje će se upisivati decu od navršene 3. do 14. godine. Upisivanje usledjuje istodobno kao i pučku školu.

Hrvatsko učiteljsko društvo „Narodna Prosveta“ za Istru u Pazinu obdržavaće svoju glavnu skupštinu u školi na Veljoj Učki, četvrtak 3. oktobra — u slučaju ružna vremena onoga dana — nedelje dne 6. oktobra o. g. u 10 sati pre podne, na koje će članovi uljudno pozivaju. Odbor se odlučio Učku poradi poteškoća putovanja vlakom. E da na dobu uzmogne naručiti dostatan broj obedne hrane i omoljavaju se svi, koji skupštini kane prisustvovati, da se dopunnicom prijave kod društvenog predseilnika u Roču ili kod blagajnice gđjice Marije Kikelja u Kastvu.

Mali oglasnik

Kupila bi se
ili bi se uzela u najam
decimaina tezujla
sa utezima. Adresu podignuti
kod uprave lista.

Dolje u oružjem.
Pevost jednog života od
Berte pl. Suttner, može
se dobiti u podružnici Jos.
Krmotič, Pala, ulica Franje
Ferdinanda br. 3.

Proi posredovni
Zemljbentni ure
Zagreb, Ilica 7.
Imade na izbor iz vrto otmen
i imućnih krugova boljih zen
benih partija, obojeg spol
Informacije besplatne.

Oglasujte

u „Hrvatskom Listu“

Setite se Crvenog križa!

Z I V N O S T E N S K A B A N K A

RODRUZNICA U TRSTU, Via Ponte Rosso 7. Vestita palača.

Dionička glavница: K 120.000.000*—

Pričuve: K 41.500.000*—

Obavlja sve bankovne, burzovne i mjenjačne poslove najkulantnije.

Brzozavi: Živnostenska - Trst.

CENTRALA U PRAGU UTEMELJENA 1869.

Telefoni br.: 2157, 1078, 1089.

PODRUZNICE: Beč, Brno, Budjevioe, Friedek-Mistek, Karlsbad, Král, Hradeco, Iglaya, Klatovy, Kolin, Krákow, Lwów, Melnik, Mor.-Detrava, Olomou, Pardubioe, Plsek, Plzanj, Prostějov, Rolsenborg i Tákor.

Prasko pismo.

Praga, 18. rujna 1918.

Nije moguće reći, da se u nas živelo pod dojmom poslednje austro-ugarske note ratujućim državama. Govorilo se o njoj pre, no što je bila razaslana, očekivala se i nije mogla iznenaditi. Nije dođuše iznenadila ni sadržajem. Poznamo već i suviše dobro konservativni nepromjenjiv duhi bečke i budimpeštanske gospode, — dogadjało se na svetu bilo šta, njihove su bitosti kao stoletni hrastovi, stoje i ne će se maknuti, dok ne dođu oluja, što će ih potresti... Austro-ugarski predlog, da se započnu pregovaranja bio je podan, a živise i nadalje kao i pred tim, kao da ne bi bilo učinjeno ništa. Beč—Pešta jest jedan svet, slavnoski rod u ovoj hvalevrednoj monarhiji jest drugi, put njihov jest različit.

Beč je bio bombardovan samo letacima, no već je samo to bilo dostatno, da bogatšima udje strah u kosti za njihove zaslužne živote i počeli su se seliti, no nipošto k svojim suplemenjacima, već k nenavidjenim Česima. Hrle u Česku i prodavaju svoj imetak; u Beču nije nikad bilo na prodaju, toliko kuća, koliko danas; zato se u Českoj ne prodaje ni kućica ni baščica. Vredno je spomenuti, da se u Olmucu prodavaju kuće — prodaju ih Nemci, a kupuju Česli.

Znakovi vremena na prvi pogled neznatni, no govore mnogo, baš tako, kao gorljivo traženje čeških papira. Nemačka je štampa, što izlazi u Českoj bešna radi tih pojava, te denuncira, gde samo može, gorljivije nego pre. Poslednji put „Bohemia“ je upozoravala redarstvene organe na „narodni porez“, koji se sakupljao u češkim gradovima u korist narodnih svrha — ističući da se taj porez sabire istodobno s narodnim porezom, što no ga sabiru Čehoslavozi preko granica.

Zemaljsko gospodarsko veće počima već sa svojim delovanjem; moravski namesnik odvrća od ustrojenja zemaljske gospodarske komisije za Moravsku — ratni žitni zavod u Brnu ima, velj, za zadacu, da se brine za prehranu pučanstva, niko drugi — neka dakle cveta lihvarstvo i glad, posledica uzornog gospodarenja ratnih žitnih zavoda.

Zemaljska upravna komisija, ima biti razdeljena na češku i nemačku. Neustavna institucija ima biti neustavnim sredstvima „reformovana“. No niko si ne zna saveta, kako da se to provede... U krvavom ozbiljnem vremenu, kad glad preti da izumru celj krajevi, Nemci u Austriji, „zaposleni su“ reformskim sitnicama. Bilo bi možda zanimljivije prirediti konjske utrke u „Deutschbömenu“.

Češkog voća, što ga ove godine bila sva sila tiho je nestajalo i nestaje sa tržnica, no ne gubi se u češkom kućanstvu, već se ga izvaža preko granica Česke, glavno u Beč. U Českoj stupa sad cena plodovina, no u Beču se voće najbolje vrsti prodaje uz maksimalne cene. I tako ide to sa svime. Sve iz Česke i Moravske u Beč, jer Bečlijci hoće da jedu. Nemci razume se — imadu dragocenije želuce od Slavena, jer — po svoj prilici — imadu takodjer drugačiju — pamet.

U germanizatorske svrhe na Plzenštini kupe se novčani doprinosi u Nemačkoj. Hoće da pokažu valjda, kako si predstavljaju sporazumak češko-nemački: ugušenjem češkog življa.

Pesniku Otokaru Březini bilo je 13. rujna 50 godina. U tišini, od sveta odeljenog moravskog seoca živi svojim plodnim blagoslovljenim životom jedan između najvećih svetskih pesnika. Sva češka štampa pozdravila ga radosno. Umuknuo je, no prijatelji, koji ga potražo, koji put, vele, da radi na delu, koje će izići tek nakon rata. Uistinu smo sa pravom u najvećoj meri znatiželjni, kako je delovao rat sa svojim krvavim dramama i tragedijama na duh tog ljubimca zemlje, brata svih živućih i neživućih stvari, na „misticara češkog ladanja“ kako ga nazvao literarni kritičar Arne Novak.